

NAPSUGÁR

2007. SZEPTEMBER

GYERMEKIRODALMI LAP • LI. ÉVFOLYAM 583. SZÁM

*Kószabósza és a japán kisfiú nektek ír:
a Napsugárral nemcsak a tanév,
a világot is elkezdődik.*

Keress meg minden lila kérdést, kutass utána a válasznak, és küldd be a szerkesztőségbe. Havonta három könyvjutalmat sorsolunk ki!

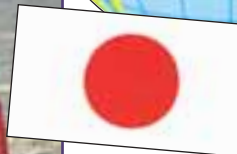
Szervusztok, kedves gyerekek!

A nevem Kószabósza. Régi barátotok vagyok, a Napsugár kószáló kissáránya. Szeretettel köszöntöm a tanítókat, szülőket, nagyszülőket is, hiszen segítségük nélkül a Napsugár nem jutna el hozzátok. Együttal el is kéreztetlek titeket egy világkörüli utazásra. Velünk jön húszezer gyerek és a felnőttek közül azok, akik nem nyafognak, bátrak és vidámak.

A Napsugár-hajóval utazunk. Csomagolni már nem maradt időtök, mert felhúztuk a horgonyt, de júniusig tartó kószabószálásunk során nincs is szükségetek másra, mint kíváncsiságra – és Napsugárra.

Első úticélunk

Japán

Neve azt jelenti: a felkelő nap országa. Zászlójukra is napot rajzoltak. A fehér mező a japánok számára igen fontos testi-lelki tisztaság jelképe.

Papírlámpások úsznak a folyón, csöndben nyílik a hibiszkusz virága. Rizspor pereg, selyemövek suhognak, tűzhányók mélyén kavarog a láva. Lányok tipegnek, szamurájkard villan, sötét haját bonyolult kontyba kötnek. A fájdalom, az öröm, a közöny kimért mosolynál sosem tűnik többnek. A felkelő nap földmorzsákra hinti fehér, vörös vagy rózsaszínű fényt, vagy üvegoszlop oldalán csodálja az acélsodrony merész ívelését, mert fegyelem az úr, s a technika agyafúrt ördöge Japánban angyal, csodát csodára halmoz, s megelégszik egy csöpp esővel, egy szem szójababbal.

László Noémi: Végletek

Japán több mint 3 000 szigeten, a Csendes-óceáni „tűzgyűrűn” fekszik, ezért gyakoriak a földrengések, a vulkánkitörések.

Legmagasabb, szent hegyük, a Fudzsi is vulkán. Legutóbb épp háromszáz éve, 1707-ben tört ki.

Ezer évig Kyoto volt Japán fővárosa. Hogy hívják a mait?

Japáné a világ második legnagyobb gazdasága. Elsők a műszaki kutatások, a robottechnika, az orvostudomány terén. Az országban 700.000 kutató él, az állam legtöbbet a fejlesztésre költ.

Fehér kesztyűvel, udvariasan préselik be a metróba a munkába igyekvő tókióiakat. A fehér álarc a fertőzést, a légszennyeződést szűri ki.

A modern Japán őrzi hagyományait. Még császáruk is van. Valódi hatalma nincs, mégis tisztelik. A mályvarózsa ünnepén a császári udvar ősi viseletében vonulnak fel.

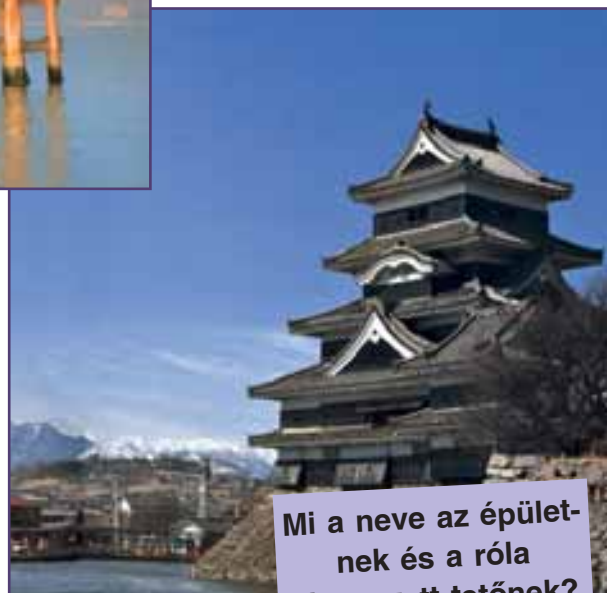
Torii–sintoista szentélykapu, isten madarainak pihenőhelye.

Életük része a vallás. A sintoizmus lényege a védőistenek, az ősök és a természet szellemeinek tisztelete, a külső-belső tisztaság és a szertartások.

Zen-kert. A zen a buddhista vallás egyik irányzata. Meditáción, önmegtagadáson, fegyelmelen alapul. A zen békéje, rendje fellelhető a japán festészetben, költészetben, ikebanában, színházban, sőt a harcművészetekben is.

Mi a neve az épületnek és a róla elnevezett tetőnek?

A díszes templomtető pereme azért görbül felfele, hogy a rajta lecsúszó démonok ne eshessenek le a földre.

A japánok életelve: tisztaság kint és bent, fegyelem, józanság. Takarékosak, szolgálatkészek, nyugodtak, gyakorlatiasak. Ugyanakkor jellemző rájuk az elmélyülés, a részletek kidolgozottsága. Minden kis részletben az egészet látják. Ember, természet és művészet tökéletes összhangba zökken a mindenséggel.

A virág a lakásban nem dísz, hanem jelkép. Az ikebanát, a virágrendezés szabályait minden leány éveig tanulja Japánban. A virágok mestere oktatja sok évezredes kódexekből éppen úgy, mint a teaceremóniákat a teamester.

A kabuki színház pompás jelmezekben drámai történeteket, erős érzelmeket ad elő.

A szamuráj a középkorban harcos uralkodó osztály volt, ma jelkép: félelmet nem ismerő, könyörtelen, de önfeláldozó harcos, a becsület és hűség megtestesítője. Kemény, egyenes, férfias, a szégyen helyett a halált választja.

Az újévi fehér papírszamuráj a tisztaság és erő jelképe.

Múlt a mában: Japánban az expressz-vonat orra szamuráj-sisakra emlékeztet.

A japánoknál a harc is művészet. Testi és szellemi szertartás a kendo, a karate, a kyudo, a judo is.

Hogy hívják a 2000 éves japán sportot, a kövérek birkózását?

A ház a japánokat valóban szolgálja. Változtatni lehet a formáját, terjedelmét. A falak félretolhatók, kiemelhetők. A ház és a kert, a szobák és a természet észrevétlenül átnyúlnak egymásba.

Csak az előszoba külső, köves feléig szabad menni utcai cipővel, ott papucsot kell húzni, és csak úgy léphetünk fel a lakás emelt szintjére. A nappali szoba tatamis (rizsszalma) padozatára pedig csak zokniban vagy mezítláb szabad rálépni.

Az alacsony asztalhoz ülőpárnákra vagy láb nélküli székekre a férfiak törökülésben, a nők térdepelve ülhetnek.

A legtöbb japán lakásban nincs ágy, helyette a tatamira ágyaznak. Arra nagyon ügyelnek, hogy a fej nehogyan észak felé legyen, mivel északi irányba a halottakat ravatalozzák.

Kis széken ülve, mosdótájból bevizezik, beszappanozzák, majd leöntik magukat. Tisztán beleülnek a meleg vizű kádba, és 20-30 percig lazítanak. Semmi pénzért nem mondanának le erről, ugyanis kioldja belőlük az egész napi munka utáni fáradtságot. Ezután otthoni kimonójukban jóízűen elköltik vacsorájukat, és megtárgyalják a napi történéseket.

Szívesen iszogatnak mások társaságában gyenge rizspálinkát, szakét vagy zöld teát.

Az o-bentó, a házilag csomagolt ebéd igen népszerű Japánban. Rekeszes dobozokba teszik a sokféle ebédrevalót. Munkahelyen, iskolában, vonaton, színházi előadások szüneteiben nyugodtan előveszik az ételdobozt, az evőpálcikát.

Halásznép. Gyermeknapon anynyi ponty alakú szalagot fúj a szél a tetőn, ahány férfi lakik a házban.

A rizs legfőbb táplálékuk. Szalmájából szőnyeget, kötelet, köpenyt fonnak. Ezt a hatalmas fonatot újévre, hálából a természetért készítették.

Hogy hívják a japán nők selyemköntösét?

Újévi szokás a cédlára írt kívánság.

Amiben egyezik a középkori Japán a maival, az a gyermekek mérhetetlen tisztelete. A japán felnőttek végtelen türelemmel és elnézéssel nevelik a gyerekeket. A kisgyereket sohasem verik, nagyon ritkán szidják meg, és szinte sohasem kényszerítik akarata ellenére semmire. Sajátos gyermeknevelési „eszköz” Japánban az édesség, a cukorka osztogatása.

A kisgyerekek öltöztetésének alapelve, hogy egy gyermek minél jobban fázik, annál egészségesebb lesz. Ezért a legnagyobb hidegben a fiúk rövidnadrágban, a lányok szoknyában járnak. A zokni viselése kényeztetés. A kabát, a sál és a sapka a gyerekeknél ismeretlen fogalmak, még nulla fok körül is.

A csoporthoz való tartozást különféle külső eszközökkel is erősítik. Az egyenruha viselése már óvodaskortól kötelező. A gyerekek büszkén viselik, hiszen a többieknek is olyan van. Sőt még a hátitáskájuk, a sport-szatyruk is teljesen egyforma.

Az iskolában a gyerekek és a tanár megtapsolják azt, aki először lesz kész a feladattal, vagy akinek sikerült a mászókan végigkapaszkodnia. A diákok az órákon csendesek és fegyelmezettek annak ellenére, hogy nincs büntetés, fenyegetés, verés.

Még a nyári szünidőben is sokszor napi hat órát töltenek a gyerekek az iskolában. Úszni, balettezni, angolórára, zeneórára vagy szépírást tanulni szinte minden gyerek jár.

Sok a csapatszellemű játék, nagy hangsúlyt kap a természetismeret, a matematika, a zene. Meg is lát-szik ez világraszóló eredményeiken.

Hogy hívják a japán papírhajtogatást?

Az első dolog, amit egy gyereknek Japánban meg kell tanulnia az, hogy a közösséghez alkalmazkodnia kell. A gyerek akkor rossz, ha megsérti a közösség normáit, és jó, ha úgy viselkedik, ahogy azt elvárják tőle. Ezt a felfogást oltja kicsi gyerekebe születésétől kezdve az anyja.

Egy kora tavaszi esős délután hazafelé menet megpillantottam Tosijukit, a család kisebbik fiát a tornácon.

- Keresel valamit? – kérdeztem tőle.
- Neeem – szólt halkán –, csak itt vagyok.

Vacsorakor Tosijuki helye üresen maradt.

– Hát Tosijuki? Nem jön? – kérdeztem.

– Kint van.

Kiderült, hogy Tosijuki rosszkodott. A büntetés nem szobafogság volt, hanem kizárás a nyirkos tavaszi udvarra, és kizárás a közösségből. A kiközösítésnél nincs szörnyűbb dolog a japán ember számára.

A HÁROM SÍRDOGÁLÓ

JAPÁN MESE

Élt, éldegélt valahol egy szegény öregasszony, akinek messzi idegenbe szakadt az egyetlen fia. Azt se tudta, hol-merre jár, hogy megy sora, van-e párna a feje alatt, van-e tető fölötte. Egyszer aztán levelet kapott a fiútól, de mert a szegény öreg nem tudott olvasni, elindult az országúton: valakire csak akad, aki majd felolvassa neki.

Amint így ment, mendegélt, szembejött vele egy kiszolgált katona. Meg is állította, meg is kérte szépen, olvassná fel neki egy szem fia levelét. Kezébe vette a katona a levelet, nézte, nézegette, s egyszerre csak sírva fakadt, és sírt, sírt keservesen. Elszorult erre az özvegyasszony szíve, és reszketeg hangon faggatni kezdte a katonát:

– Szamuráj uram, mi van a levélben? Csak nem esett valami baja szegénykémnek? Bármilyen történt is, hagyd abba a sírást, és mondd meg nyomban.

De a katona, mintha nem is hallaná az asszony szavát, maga elé meredt, és sírt. Azt hitte erre a szegény öregasszony, hogy valami rettenetes szerencsétlenség érte az ő szerelmes fiát, és maga is sírva fakadt. Amint így sírdogáltak, arra jött éppen tele puttonnyal egy vándor fazekas, s ahogy szemügyre vette őket, letette puttonyát a földre, melléjük lépett, és maga is keservesen sírni kezdett. És sírtak, sírtak most már mind a hárman. Láta ezt egy utasember, s mivel tudni szeretne volna, hogy mi történt – hiába, kíváncsi az utas –, megkérdezte a fazekast, hogy miért sír.

– Egy éve már – felelte a vándor fazekas, mihelyt egy kicsit összeszedte magát –, már egy éve esőben-hóban járom az országot, hogy túladjak ezeken a fazekakon, és valami kis pénzre tegyek

szert. Nemegyszer sírni szerettem volna, de sohasem volt rá jó alkalom, mert a vándorlás, az árusítás járt mindig az eszemben. Ma azonban, amikor ideértem, és megpillantottam ezt a két sírdogálót, felködlött bennem minden szerencsétlenségem, s így aztán csatlakoztam hozzájuk, hogy végre egyszer jól kisírjam magam.

– Ühüm – mondta az utas, mert látta, hogy a fazekastól nem tud meg semmi okosat, s most az öregasszonyhoz fordult, s őt faggatta, hogy miért hullatja a könnyeit.

– Hogyne sírnék – törölgette az arcát az öregasszony –, hiszen levelet kaptam idegenbe szakadt egy szem fiamtól, és megkértem ezt a szamurájt, hogy olvassná föl, mit írt szegénykém, mit üzen nekem, elárvult anyjának. De ez a szamuráj úr egy szó nem sok, annyit se szólt, csak sírva fakadt a levél láttán. Nagy baj, nagy szerencsétlenség érte hát a fiamat, s hogyne sírnék, ha már egy idegen uraság is így megkönnyezi.

Az utas erre már egyenesen a katonához fordult, és megkérdezte, mi van a levélben, mi csoda baj, szomorúság, hogy ilyen keservesen gyötri a szívét. De a katona megrázta a fejét, s mihelyt erőt vett magán, így szólt:

– Ó, uram, szégyenkezem, hogy tanulatlan vagyok. Gyerekkorom óta nem volt könyv a kezemben, és most sírok, mert ezt az egyszerű levelet sem tudom elolvasni. Sírok bizony, mert semmit sem tettem meg elmém csiszolására, amikor pedig még sok mindent megtehettem volna.

SZÉKELY GÉZA rajza

A HÍDÉPÍTŐ MEG AZ ÖRDÖG

JAPÁN MESE

Volt egyszer valahol egy rakoncátlan, féket nem tűrő folyó. Valahányszor megpróbáltak hidat verni fölébe, megduzzadt a víz, s elragadta a hidat. Az ország leghíresebb ácsmestere épp azt latolgatta, hol lehetne legjobban hidat verni, amikor örvényleni kezdett a folyó, tajtékot vetett a hullám, buborékok szálltak fel a mélyből, s egy jókora ördög bukott fel az árból.

– Itt ugyan nem fogsz hidat verni, légy bár a világ legfortélyosabb mestere! De hogy lásd, kivel van dolgod, segíték rajtad. Ha nekem adod a szemed világát, felépítem a hidat.

– Rendben van – vágta rá az ács.

Harmadnapra elkészült a híd.

– Nosza, add nekem a szemed világát! – kiáltott az ördög a se holt, se eleven mesterre.

– Várj még egy kicsit – kérlelte a mester, és futván futott fel a hegyekbe. A rengeteg erdő árnyékában azon töprengett, hogy szabadulhatna meg az ördögnek tett ígéretétől. Mintha már csakugyan elvette volna az ördög a szeme világát, észre sem vette a napfoltos tisztások aranyos ragyogását, a bokrok alján a virágok tarka hímét, a fény üde zöld remegését a nagy fák alatt. Amint így vakon keringett bánatában, egyszerre csak hangokat hallott, gyerekek énekét hozta el hozzá a szél. Tágas, fényes tisztáson játszadoztak a gyerekek, egymás kezét fogva körbe-körbe jártak, és ezt énekelték:

*Gyere menten, Oniroku,
hozd el a szemed világát,
úgy lesz csak jó, úgy lesz csak jó!*

A mester összeszedte a bátorságát, hazament, s nyugodtan átaludta az éjszakát. Reggel alig ért a hídhöz, megjelent az ördög, és rákiáltott:

– Látom, nem valami szívesen adod a szemed világát. Nos, ha kitalálod a nevemet, lemondok róla, maradjon a tiéd! Tudom, nem találsz ki ítéletnapig sem.

– Már én mégiscsak megpróbálom kitalálni – válaszolta a mester, s úgy tett, mint ha nagyon mélyen töprengene. – No, hogy

hívhatnak, hogy hívhatnak, talán széplelkű Tarónak?

– Dehogyan hívnak úgy, dehogyan hívnak úgy – nevetett az ördög.

– Hát akkor talán te vagy a nemes szívű Jiro? – találta a mester.

– Ugyan, ugyan, ördögre nem illik ez a név. – És a gonosz bestia úgy kacagott a mester erőlködésén, hogy egész undok teste rázkódott belé.

– Csak nem vagy hát Szaburo, az Ég fia?

– Nem, nem, nem – rázta a fejét az ördög, és a könnye is kicsordult nagy kacagtában.

A mester akkor úgy belehajolt az ördög arcába, hogy még a kénköves bűzét is megérezte, és dörgő hangon kiáltott rá:

– Akkor hát te vagy az ördög fia, Oniroku!

No, erre az ördög se szó, se beszéd, beleugrott a vízbe, lemerült a mélybe, és nem is mert felbukkanni soha többé.

A hídja azonban ma is áll.

SZILÁGYI TOSA KATALIN rajzai

ISMERETLEN JAPÁN KÖLTŐ

A FELEDÉKENY KANÁRI

RAB ZSUZSA fordítása

Dalát a kanári elfeledte –
mit tegyünk vele?
Hegyekbe ha úznénk, nem segítene!

Dalát a kanári elfeledte –
mit tegyünk vele?
Virgáccsal ha vernénk, nem segítene!

Dalát a kanári elfeledte –
mit tegyünk vele?
Vadonba elúznénk, nem segítene!

Elefántcsont hajócskába üljön,
evezzen, ha tud!
Hullámzó nagy tengeren
majd eszébe jut!

TÍZ HAIKU *

JÁNKY BÉLA

Levelek hullnak –
jó volna tudni, mit írt
a nyár reájuk.

Buzog a forrás.
A kőbe zárt tisztaság
légszomját oltja.

Árad a patak,
sziklaköveket görget –
törpül a havas.

Az ág ideje
a rügytől a gyümölcsig
egy zöld pillanat.

Szállj, papírsárkány!
Zsineged álmaimról
gombolyodik le.

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

Vödörbe fagyott
forrásvíz – nézd, neked tart
tükröt az égbolt!

Ki, merre tarthat
rajtad keresztül, élet,
görbe hátú híd?

Vándorló kunyhó:
vén köszörűs közeleg
szalmakabátban.

Ősz. Kamakura.
Fonnyadt levél tapad az
ős fakapura...

Milyen vándor hord
téged, behavazott vén
sás-kalap, ó, hold?

* haiku: rímtelen, 3 soros, 5/7/5 szótagos vers-villanás.

Japán szigetország, takarékoskodnia kell a hellyel, ezért a japánok a kis méreteket, a kifinomult részleteket kedvelik. Mesterséges tavacs-kákkal, hidacs-kákkal díszített kertjeikben minden fatörzs és minden falevél érvényesül, a fény és az árnyék kiszámítottan váltakozik, a fákat pedig úgy telepítik, hogy a házhoz viszonyítva a lehető legszebb látószögben legyenek.

Babakertben babafák. Művészei a fák „törpésítésének”. A **bonszaj** elfér egy virág-cserépben. Van 200-300 éves cseresznyefa, ezüstnyír, sőt olyan öreg narancsfa, amelyik 18 cm magas, és borsószem nagyságú gyümölcsöt terem!

Tavasszal tartják a **szakura** (cseresznye) ünnepét. Nagy tömegben vonulnak a szakuraligetek felé hanamira, vagyis „virágnézésre”. Ennivalót, rizspálinkát (szakét) visznek magukkal, tréfálkoznak, dalolnak, táncolnak.

A japán őszi legszebb dísz a vörös jávorfalomb és a **krizantém**. Ez a virág Japán jelképe. A japán császár kardját ősidők óta stilizált krizantémokkal díszítették, de sok finom ételt is főznek belőle. A krizantém-törpefán akár 300 virág is díszlik. Van olyan hatalmas virágú krizantém is, amelyet alá kell támasztani, hogy le ne törjön.

A japán **halásznép**. Halászflojtájuk a világ halászhajóinak egyharmadát teszi ki. Ha a Csendes-óceánon hajótörést szenved egy hajó, vagy lezuhan egy repülőgép, az első, aki segítségnyújtásra ott terem, egy japán halászhajó. A japánok fő tápláléka – a rizs mellett – a hal.

Ha fugut akarsz enni, írd meg a végrendeletedet – tartja a japán szólás, mégis nagyon kedvelik a fugu, azaz a csupasz golyvással húsát. A vendéglőkben különleges képzettségű szakácsok készítik a fugut vigyázva, hogy

BITAY ÉVA

A FELKELŐ NAP ORSZÁGA

A szakura ünnepe

mérgező belső része ne kerüljön érintkezésbe a hússal.

Zsákbamaczka vagy zsákbagyöngy? A japánok az igazgyöngytermelés csúcs-

tartói. A gyöngy-kagyló, ha testébe homokszem kerül, azt gyöngyházzal vonja be, így keletkezik az igazgyöngy. A japánok mesterségesen kényszerítik a kagylót gyöngytermelésre, óvatosan szét nyitják, és finom csipesszel korallszemcséket helyeznek a kagylóba, majd drótkosárban visszasüllyesztenek a tengerbe. Bizonyos idő múlva újra kiemelik, és ellenőrzik a „termést”. A tökéletes gyöngy ára vetekszik egy autó árával. A Gyöngyszigeten 300 yenért vásárolhat a látogató egy kagylót próbára téve szerencsé-

jét: van-e benne gyöngy? Olyan ez, mint mi felénk a borítékolt sorsjegy.

KISKÖPÉ

Három cserjénk termékes ágát látjátok. Egyeztessétek a betűket a számokkal.

A – húsos som; B – kecskerágó; C – kökény

Májusi megfejtések: 1-C, 2-B, 3-D, 4-A;

Júniusi megfejtések: 1-D, 2-E, 3-B, 4-C, 5-A.

Nyertesek: Erdély Lilla,

Csíkszentgyörgy;

Dénes Anita, Magyardécse;

Nagy Anita, Nagyenyed;

Sipos Imola, Vizakna;

Csog Szende, Magyarhermány; Janó Nikolett,

Szilágynagyfalu.

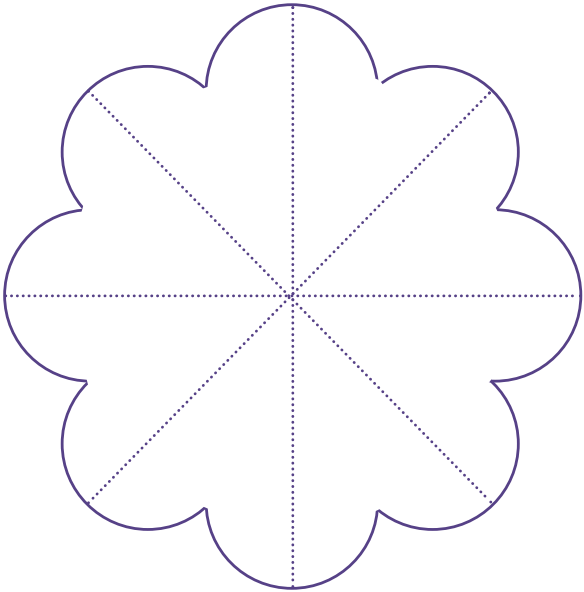

NARSUCAR

Tato

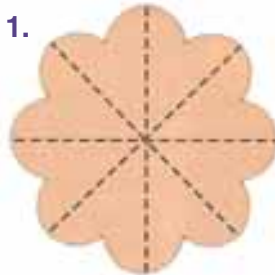
A tato hagyományos japán ajándékrejtő boríték. Pontosan másold át színes csomagolópapírra az alábbi virágmintát, majd az ábrák szerint hajtogasd.

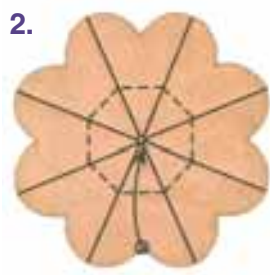
Hajtsd meg az átlókat (1), a szirmok alját rendre hajtsd fel a középpontba, és a hajtások közt élezd le (2-3).

Hegyesajtással válaszd el a szirmokat egymástól (4), majd csípd össze a hajtások mentén, és a virág közepe felé nyomva fektesd őket egy irányba (5).

1.

2.

3.

4.

5.

Go

A go a világon az egyik legősibb stratégiai játék, mely máig fennmaradt. A történelem során a hadvezérek sokszor királyságok sorsát döntötték el hasonló, ügyességet és találé-

konyságot igénylő játékokkal. A go-t több mint 3000 évvel ezelőtt Kínában találták ki, ahol a vejcsi nevet kapta. A világ többi részén a japán elnevezés, a go terjedt el.

Főbb szabályai akár fél óra alatt elsajátíthatók, de Japánban a profi játékosok kicsi gyermekkoruktól kezdve egy mester irányítása alatt minden idejüket a játék tanulmányozására fordítják.

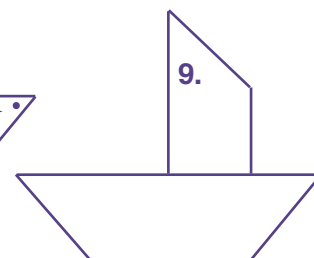
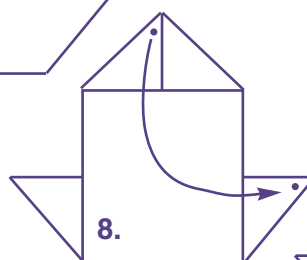
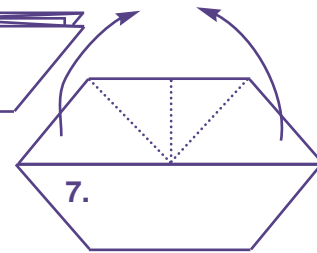
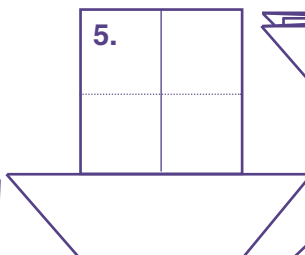
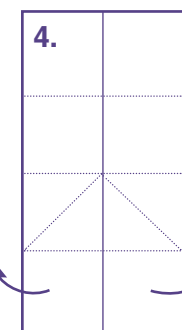
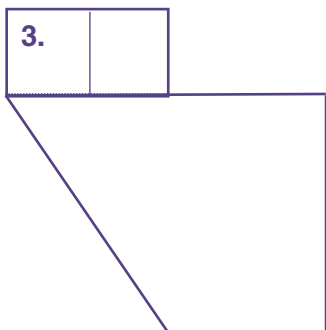
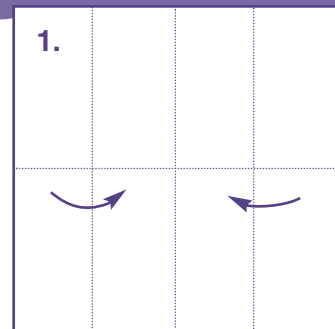
A go-t két személy játssza egy 19x19 mezőre felosztott táblán, 180 fehér és fekete koronggal. A játékosok felváltva helyezik köveiket a tábla vonalainak szabad metszéspontjaira. A korongok a táblán nem mozgathatók. Ha egy vagy több, egymáshoz kapcsolódó korongot az ellenfél minden oldalról bekerít, azt le kell szedni a tábláról. A játék célja, hogy minél több területet elfoglaljunk magunknak, és hogy minél több ellenséges korongot szedjünk le a tábláról. Tehát terület- és foglyszerzés.

Japánban ma is dollármilliókat költenek a különböző versenyek szervezésére, go-val foglalkozó könyvek és folyóiratok megjelentetésére.

Origami vitorlás

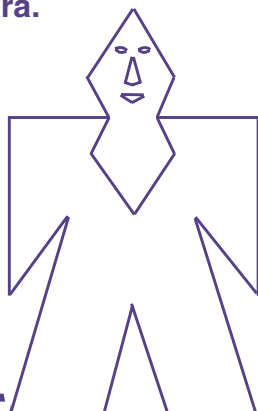
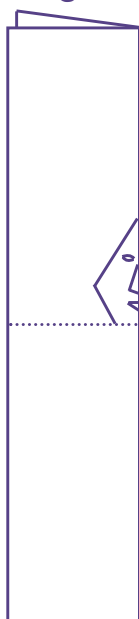
Hajtsd meg egy négyzet átlóit, felezőit, hajtsd be a két oldalát (1). Tűrd le, majd vissza a két szélét a felezővonalig (2). Az alsó sarkot hajtsd fel az ábra szerint, és vissza, majd a másikkal tedd ugyanezt (3). Most hajtsd fel a lap alsó szélét (4), a hátsó rész pedig hátrafele ugyanúgy (5). Máris kész a csónakod (6), de vitorlás is lehet belőle, ha felnyitod a hátsó „fél csónakot” (7), feltűrod a sarkait, megfordítod, majd a rajz szerint lehajtod a felső csücsköt (8).

Kirigami emberek

Az origami a papírhajtogatás művészete, a kirigami a papírvagdosásé.

Egy téglalap alakú lapot hosszában hajtsd ketté, a rajz szerint vágd ki a fejét, arcát. Nyisd ki, és hajtsd ketté a másik irányban. Tűrd fel a fejet, majd a rajz szerint vágj neki kezét, lábat. Többet is szabj, és fűzd őket spárgára.

Japán fogócska

A fogónak állandóan kiabálnia kell: „Én vagyok a fogó!” – amikor társait kergeti. Az lesz az új fogó, akit megfog vagy megérint, de annak már csak úgy szabad tovább kergetnie társait, hogy egyik kezével állandóan fogja azt a testrészét, ahol megérintették. A legmulatságosabb, ha a bokáját sikerül valakinek megérinteni, mert akkor, mint a sánta róka, csak sántikálva kergetheti társait.

Ezen az oldalon általában a ti rejtvényeitek jelennek meg. Most Kószabósza is küld nektek két fejtörőt, amelyeket Japánban tanult.

TALÁLD KI!

Az orvos felháborodva ripakodik rá betegére:

– Három hónapja kezelem magát sárgaság ellen, és csak most mondja, hogy japán?!

– Na, mi van a kezemben? – kérdezi a japán.

– Szerintem számítógép!

– Jó, jó, de hány?

– Miért büntetik meg a japán origami művészt?

– Gyorshajtásért!

– Kislány, te kínai vagy, vagy japán?

– Egyik sem, csak reggel apukám kötötte meg a copfomat.

A feleségem szigorú fogyókúrába kezdett: csak levest eszik – evőpálcikával.

NYERTESEK

3	2	1	4
2	4	3	1

A **go-moku** is japán játék, régen kockás táblán, fehér és fekete kővel játszották. Nálunk amőba a neve, kockás papír és írószer kell hozzá. Az egyik játékos köröket, a másik X-eket ír egy-egy kockába. Az nyer, akinek előbb sikerül ötöt írni egy – vízszintes, függőleges vagy átlós – vonalba.

			X		O		X	
				X	O	X	O	
			X	O		X	O	
X		O	O	X	X		O	
	O	X	X	O				
	X	O	X		O			
O				O		X		

A **szudoku** japán fejtörő játék. Az itt látható, legegyszerűbb változat hálójába 1 és 4 közötti számokat kell írni úgy, hogy minden sor, minden oszlop és minden 2x2-es mező tartalmazzon 1-től 4-ig minden számot.

A másik, nagyobb négyzetet már nehezebb kitölteni: 1-től 6-ig kell beírnod a számokat, azonos szabályok szerint.

	3			1	
4					2
		5	3		
		4	1		
1					3
	2			6	

Puskás Emese, Kolozsvár: egy japán eredetű sport.

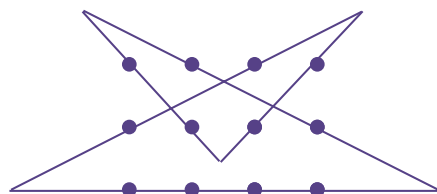
1. Vágóeszköz 2. Kapó ellen-téte 3. Mező 4. Egyik szülő 5. Növényből főzött ital 6. Szántó-eszköz

1	2	3	4	5	6

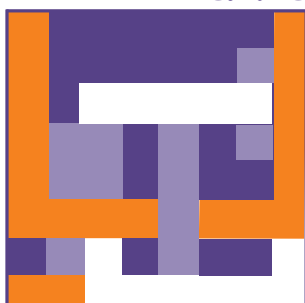
A MÁJUSI REJTVÉNY-PÁLYÁZAT megfejtése: *Te vagy a világon a legdrágább nekem.* **A JÚNIUSI REJTVÉNY-PÁLYÁZAT megfejtése:** *Szünidős.* **Könyvjutalmat nyertek:** a **sárközüjlaki II. C** osztály; **Papp Laura** és **Dalma**, Gelence; **Orbán Zoltán**, Kápolnásfalu; **Tüzes-Bölöni Kincső**, Olasztelek; **Benedek Karola**, Hosszúmező; **Horváth-Zala Bence**, Parajd; **Német Bernadett**, Búzásbesenyő;

László Izabella, Malomfalva; **Márton Mónika**, Apáca; **Máthé Péter**, Marosvásárhely; **Hilbert Ervin**, Szinerváralja.

A TÁLTOS NAPSÍ megfejtései: **40. old.** Nem verekedni akarok vele. **41. old.** fagy-nagy-négy-légy-lágy-lány-láng **42. old.** Hátha rosszul tömték ki **43. old.** jegygyűrű, hólapát, zsebkész, vasmacska, kapufa, szemüveg, házszám, eperkrém, lámpaláz, báránypelátó; Táltos Napsí; **47. old.** arab, török, lett, svéd, görög; **48. old.** fasírtot; **49. old.** Hogy kilássak; **50. old.** Leesik a nadrágja; **53. old.** rőf-fel; a D2-es; **55. old.** Akkor semmit; **56. old.** ...és gyűjtögetni kezd; **57. old.** a 6-os és a 8-as; **58. old.**

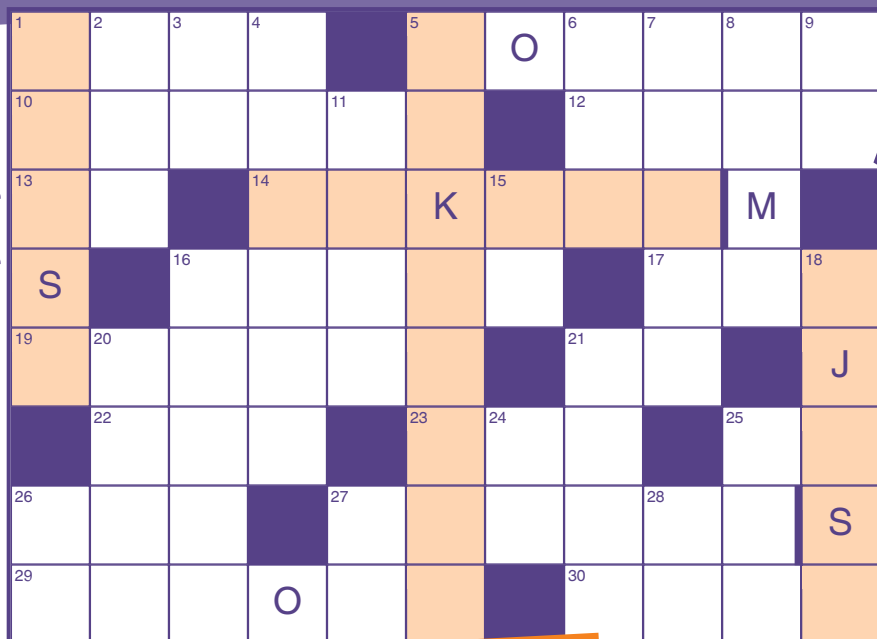
61. old.

49. old.

A lónak négy lába van, mégis megbotlik; a 7-es; **60. old.** Rajtam röhög az egész osztály; **61. old.** a 3-as;

Nyertesek: **Boga Bíborka**, Erdőfüle; **Pál-Kendy Botond**, Csíkszereda; **Gál Krisztina**, Székelyudvarhely; **Muntean Anita** és **Bán Zsolt**, Felsőboldogfalva; **Mezőfényi Petronella**, Csanálos; **Barta Anett**, Szalárd.

REJTVÉNY-
PÁLYÁZAT

Elég, ha a két pályázati rejtvény egyikének megfejtését elküldöd a szerkesztőség címére, és máris részt vehetsz a sorsoláson: minden hónapban 5 megfejtő kap könyvjutalmat! a Rejtvénykirály

Mi a neve Japán négy fő szigetének?

VÍZSZINTES

1. Fülével érzékel
5. HORGAS
10. Majdnem végig olvasok!
12. KYLE
13. Nagy Teri névjegye
14. **Megfejtés 1.**
16. Becézett csokoládé
17. Kis ház
19. Útra kerekedne
21. Nagy Andor névjegye
22. Repülő csészealj

23. Fohász
25. Súrolni kezd!
26. Nem ide
27. Arra tekint
29. Hiányt kiküszöbölő
30. ALKU

FÜGGŐLEGES

1. **Megfejtés 2.**
2. Női énekhang
3. Római 55
4. Cowboyok kötélből készült szerzőszáma
5. **Megfejtés 3.**

6. Rókák mássalhangzói
7. Magyarországi város, de férfinév is
8. Kerek gyümölcs
9. Szintén ne
11. Bibliai hegy (SION)
15. Orosz Irén névjegye
16. Tépett húsdarab

18. Megfejtés 4.

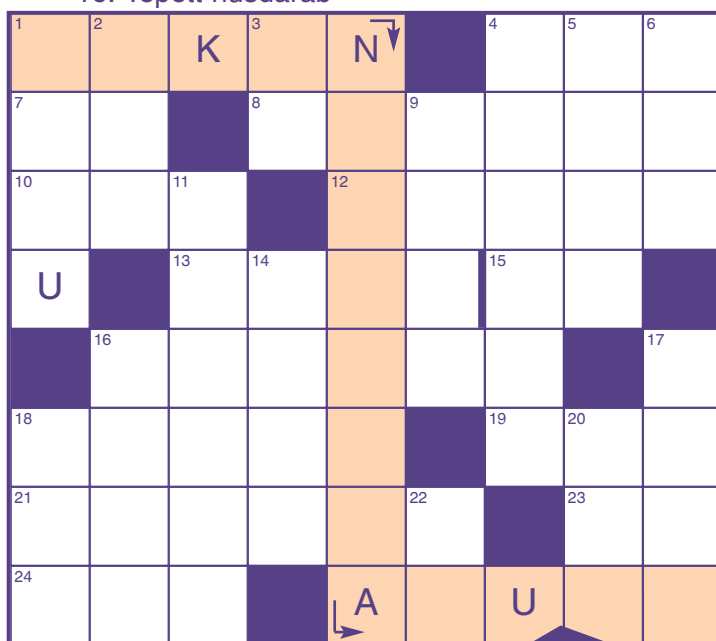
20. Ismerő
21. Babafenyegetés
24. Ezen a napon
25. Székszélek!
26. Végül lop!
27. Foltközép!
28. Létezik

Hogy hívják a japán hajóácsot?

VÍZSZINTES

1. **A megfejtés**
4. Létezik
7. Juttat
8. Vízpermet
10. ... Angeles, amerikai város
12. BÁSTI
13. Való
15. Antal Irén névjegye
16. Arcél (PROFIL)
18. Formájú
19. Nótavég!
21. DÉTÁRI

23. Gyilkol
24. Állami illeték
- FÜGGŐLEGES**
1. Kisebb település
2. Eleinte adok!
3. Nem az
4. Ruhasímító eszköz
5. Becézett Antal
6. Nyitni kezd!
9. Feladat jelzője
11. Valaki, valami után
14. GOKÁ

16. Takaró
17. Óra is van ilyen
18. Juttata
20. Főzeléknövény
22. Imre Miklós névjegye

REJTVÉNY-
PÁLYÁZAT

LEVELEZŐ

Itt vagyunk, ragyogunk! Örülünk a veletek való új találkozásnak. Köszönjük a sok-sok levelet: **Póka**

Arnold, Kalotaszentkirály; **Kelemen Szilvia**, Nyújtód; **Balázs Adél**, Segesvár; **Varga Boglárka**, Lukács Attila, Csernáton; **Bacsó Anna**, Kolozsvár; **Varga Réka**, Boga Biborka, Erdőfüle; **Bartus Imola**, Szászrégen; **Kovrig István**; **Gál Judit**, Gyergyóalfalu; **Pongrácz Noémi**, Nagybánya; **Tatár Ágnes**, Barót; **Bonczhidai Tamás**, Brassó; **Boda Anita**, Zilah; **Czéli Márk**, Buda Tibor, **Papp Réka**, Nagyvárad; **Csog Szende**, Magyarhermány; **Negrean Alexandra**, **Merker Bernadett**, Nagykároly; **Sikó Arnold**, Szováta; **Angi Bernadett**, Gyergyószárhegy; **Török Edit**, **Chituță Florin**, **Moarcăș Ana**, Keresztvár; **Evan Shegog**, Egyesült Államok; **Fazakas Ágoston**, Csíkmadaras; **Kelemen Kriszta**, Parajd; **Pál-Székely Tamás**, **Dénes Mónika**, **Vass Szilvia**, Oroszhegy; **Szotyori Emőke**, Málnás; **Veress Szidónia**, Maroshévíz; **Kémenes Anna**, Kézdivásárhely; **Hunyadi Ivett**, Zsibó; **Székely Henrietta**, Nyárádmagyarós; **Mezőfényi Petronella és Noémi**, Jámor Ingrid, Csanáros; **Horvát Annamária**, Marosdécse; **Farkas István és Loránd**, Egrestő; **Erdős Fanni**, **Zsejke és Bálint**, **Balázs Judit**, Székelyudvarhely; **Erdély Lilla**, Csíkszentgyörgy; **Suciu Réka**, Dózsa György; **Ianoș Abigél**, **Puskás Csaba**, **Gergely Noémi**, Szatmárnémeti; **Varga Beatrix**, **Ștefănuț Barna**, Albis; **Fehér Norbert**, Magyar Nemegye; **Benedek Mária**, **Deák Hunor**, **Boldizsár Laura**, Gyergyószentmiklós;

Itt van az ősz, itt van a suli. Tászában vár toll és radír. Minden gyerek arra vár, hogy tanulhasson egyet s mást. Sok-sok gyerek arra vár, hogy kezdődjön a Napsugár!

Pálfi Kinga, Arad

Kovács Patrik, Szatmárnémeti

Gratulálunk az osztály- és iskola-lapok kis szerkesztőinek: a kolozsvári Zenelíceum II. és IV., a marosvásárhelyi M. Viteazul Iskola III. D osztályának, a zsidói V-VIII. osztályosoknak!

Farkas Noémi, **Pál Lóránt**, Bölön; **Szigeti Szilvia**, Tasnád; **Kelemen Kriszta**, Parajd; **Katona Kitty**, Gagy; **Tóth Lilla**, **Kecskés Attila**, Érkörtvélyes; **Bardocz Szabolcs**, **Fejér Katalin**, **Mátyás Kinga**, Hatolyka; **Virág Boglárka**, Csíkszentsimon; **László Aletta**, **Fórizs Antónia**, Szilágynagyfalu; a **brassói Áprily Lajos Főgimnázium IV. B**, a 15-ös Iskola III. D; a **marosvásárhelyi M. Viteazul Gimnázium III. D**, a 2-es Iskola III. C; a **gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály Iskola II. A**; a **kézdivásárhelyi Nagy Mózes Gimnázium III.**; a **székelyudvarhelyi Benedek Elek Tanítóképző IV. A**; a **kolozsvári Zenelíceum IV. B**, a Brâncuși Iskola IV. C; a **sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Líceum III. A**; a **szatmárnémeti Popp Aurel Líceum III. B**, a Bălcescu-Petőfi Iskola III. C; a **Hám János Iskolaközpont III. osztálya**, a D. Pop Iskola kisiskolásai; a **margittai II. és IV. G**;

Figyelem!
Mindenki a tavalyi osztálya szerint szerepel, hiszen munkáitok a múlt tanévben készültek.

a **bihari III. B**; a **maroskeresztúri III. B**; a **szilágynagyfalusi III. C, IV. B és C**; a **zabolai II-III. B**; a **körtvélyfáji III. B**; a **csíkmenasági IV.**; a **szilágysomlyói III. A és B**; a **siménfalvi II.**; a **keresztvári IV. B**; a **mezőpaniti II. B**; a **kibédi IV.**; a **gyergyóalfalvi III. B**; a **kovásznai IV. B**; a **tordaharaszti IV.**; a **sárkőújlaki II. C**; **zimándújfalvi**

II-IV.; a **csíkdánfalvi III.**; az **árpádi II. és IV. B**; az **uzoni II. B**; a **lisznyói II.**; a **dési IV. E osztály**; a **zsidói I-IV. és V-VIII. osztályosok**; az **erdőfülei**, a **balánbányai**, a **gagyí**, a **szabolcsi**, a **magyarsárosi**, a **bonyhai**, a **gyulakuti**, a **héderfáji** kisiskolások.

Nagy fáradtan érkeztem ide az első osztállyal. Szerkesztő nénik, nagyon vártam ezt a napot! Szeretettel Füzesi Nándor Albert a Marosvásárhelyi Művészeti Líceumból

Segítsetek, hogy érdekesebb, gyermekközelibb legyen a Napsugár!

„Szerintünk sokat nem kell változnia. Csak mindig legyen benne valami izgalmas: dinókról, kihalt állatokról leírás és kép, képregény, poszter balerinákról, érdekes állatokról, valami babás, ufós vagy akciós.”

a szilágysomlyói III. A osztályosok

Nándorékon kívül a vakáció elején szerkesztőségünkbe látogattak szilágynagyfalusi, maroskeresztúri, kaplonyi, krasznai, illyefalvi, szamosardói olvasóink, a nagykárolyi 1-es, a szatmárnémeti M. Eliade, D. Pop, Hám János, a gyergyószentmiklósi Vaskertes, a sepsiszentgyörgyi Várad József Iskola.

Könyvmoly

Ha tetszett egy könyv,
írj róla, hadd kóstolja
meg a többi
könyvmoly is.

Ajánlom a *Pinokkio* című könyvet, amit Carlo Collodi írt. Vicces és komoly is. **Fodor László, Tekerőpatak**

Fekete István *Bogáncs* és *Kele* című regényét ajánlom mindenkinek. Nagyon jók!

Boncz Izabella, Székelyudvarhely

Mindenki figyelmébe ajánlom Móra Ferenc *Kincskereső kisködmön* című könyvét, melyben sok izgalom van.

Ajánlom még Fekete István *Csí* című, nagyon megható állatregegyét.

**Fülöp Erika,
Nyárádszereda**

**Fekete István: Vuk
Borsi Emőke Réka,
Margitta**

TESTVÉREK KUCKÓJA

Hozd el testvéreidet ebbe a kuckóba.
Mutasd be őket, mesélj magatokról.

Bettina 6 éves. Szeret rajzolni és kézimunkázni. Nagyon szeretjük egymást, és ha ő nem lenne, nem is tudom, mi lenne velem. **Pető Imre, Vámfalu**

Patrik 5 éves. Amikor rossz, én felmérgezőlök.

Cseh Dalma, Vámfalu

A testvérem 5 éves. Nagyon csintalan. Amikor labdázok, elveszi a labdát, és eldugja. Amikor írok vagy rajzolok, cirkálja össze a lapot. De van, amikor jó, és akkor együtt játszunk. **Chituța Florin, Keresztvár**

7 éves fiútestvérem van. Néha veszekedünk, de mindig ki is békülünk. Jó, hogy van testvérem, mert nem tudnék nélküle élni. Nagyon szeretem őt, és várom, hogy kezdje el az iskolát.

Balázs Adél Beáta, Segesvár

Bálint 2 éves, eleven, mozgékony kisfiú. Szeret mindent megmozgatni, mindenemet elveszi, de én ennek ellenére nagyon, nagyon szeretem.

Knott Melinda, Kovászna

Küldjétek el nekünk minden feladat megfejtését. Azokból a megyékből, ahol nem szerveznek helyi anyanyelvi versenyt, a negyedikes csapatok *Szólj, szám!*-pontszámuk alapján jutnak el a KAV országos döntőjére. Szeptembertől februárig minden feladat megfejtését küldjétek be egy közös, összesített lapon a csapat vagy az osztály nevében.

Havonta
3 díjat
sorsolunk

Szólj, szám!

1. Foglaltok mondatba: **egyeztet, megtizedel, felnégyel, megkétszerez, ötöl-hatol, hetvenkedik.**

2. Gyűjtsetek minél több szót, kifejezést, amivel a **nőket** nevezték meg különböző korok és társadalmi rétegek.

3. Mi az eredeti és mi az átvitt értelme **lépre megy** szólásunknak?

Májusi megfejtések: 1. *ládafia, asztalfia, tükörfia* = fiókja; *vásárfia* = vásárból hozott ajándék; *senki fia* = senki vagy árva; *szerencse fia* = szerencsés; 2. Kukutyin Szeged mellett és a moldvai csángóknál, *Hencida Hajdú-Bihar, Bonchida Kolozs, Szany Borsod, Sziny Győr-Moson-Sopron, Ibafa Baranya megyében, Gerencsér Felvidéken levő település.*

Júniusi megfejtések: 1. *nyúlmama* – anyuszi, *kis bika* – bébika, *csinos csuka* – karcsuka, *kis buta sün* – süsündisznó, *nagyszerű kecske* – remekecske; 2. *Kopasz farkas*: Parókamestert keresek. *Malac kizárva. Csipkerózsika*: Elcserélem százéves rokkámat egy húszéves királyfi-ra. *Érdekes könyvet keresek, hogy el ne aludjak. Hamupipőke*: Kölespucolást vállalok a galambommal.

Nyertesek: a **szovátai** Illés Lajos Iskola III. B; a **nagyváradi** Juhász Gyula Iskola II. A; a **gyergyószentmiklósi** Fogarassy Mihály Iskola II. A és a Vaskertes Iskola III. A osztálya; a **zsibói** III. B osztály; **Ursu Laura, Kiss Tímea** Visa; **Rokaly Norbert**, Gyergyócsomafalva.

Itt születtem

Míg Kőszabósza a nagyvilágban kóricál, **Itt születtem** rovatunk folytatja kincses szülőföldünk, Erdély bemutatását. Tasnád, ahová októberben látogatunk, a 75. lapja lesz egyre vastagabb útikönyvünknek.

Számunkra a legszebb falu

Monó lakosságának 60%-a magyar nemzetiségű, döntő többségük református vallású.

A központban található a református templom, amit 1825-ben építettek. Az épülő templom ugyanekkor kapta a patrónus, Petrichevich Horváth Zsigmond és neje, Bánfi Mária adományából a szőszéket is az Ige hirdetésére. Az Isten háza az a hely, ahol a falu apraja-nagyja összegyűl vasárnap, ünnepnapokon.

Őseink által épített iskolába járhatunk

Monó, a történelmi Szilágyság legészakibb részén terül el. A környéken levő legmagasabb domb a Vigyázó. Innen csodálatos látkép nyílik a Szamos folyó völgyére, valamint a máramarosi bércekre.

A nyelvtörténészek a tojás régi elnevezéséből, a monyból eredeztetik a falu nevét.

Falunk utcáinak beszédes neve van: Alszeg, Felszeg, Tóth utca, Miklós utca, Temető út, Kecskéhát. A falu történelméről mesélnek a határ- és dülőnevek is: Forrás, Kövicses, Alsómező, Veresláb, Cserealja, Vicsipataki erdő, Mocsár, Kisbükkoldal, Gémszeg, Büdöskút, Varga szőlője, Akasztófa-domb, Rózsadomb.

A falu gyerekei a helyi óvodában, illetve iskolában kezdik ismerkedésüket a játék és tudomány világával. Kistestvéreink játszóhelye az óvoda, ahol Szilágyi Katalin óvó néni foglalkozik velük. Iskolánk épülete régen a református egyház tulajdona volt. Bár az épület régi, büszkéek vagyunk rá, hogy őseink által épített iskolába járhatunk. Összevont osztályokban tanulunk Lakatos Etelka és Kátai Annamária tanító nénik vezetésével.

Óvodások és kisiskolások együtt örülnek, hogy 50 éves a Napsugár

A mi osztálytermünk valamikor művelődési terem volt. Ennek igazán örülünk, mert így szép és tágas hajlékunk van, amit ki is használunk: táncházakat tartunk, szünetekben pedig futóversenyt vagy más érdekes csintalanságot művelünk magas szinten a tanító néni örömeire.

Ilyen sokan kísértük a Napsugár-stafétát

Szeretünk kirándulni is. Eddig voltunk Kolozsváron, Nagybányán, Szilágycsehbén, Szilágysomlyón, Zilahon, Nagyváradon, néha-nyan közülünk a Napsugár jóvoltából még Illyefalvára is eljutottak.

Híresek vagyunk vendégszeretetünkről, anyukáink pedig főztjükről. A tanító néni szerint ők a vidék legjobb szakácsnői. Ha erre jártok, nézzetek be hozzánk. Szeretettel várunk mindenkit!

A mi lábunk kijárja...

Második éve, hogy működik a táncházunk. Hétről hétre várjuk Gabi bácsit, hogy mutassa és tanítsa az újabb lépéseket. Az idén szüreti mulatságot is rendeztünk, és megalakult a Monómanó csapat, akik szorgalmas meseolvasással töltik szabadidejüket. Osztályunk negyedikesei megpróbálták összegyűjteni értékes népviseletünket. Ezekről képeket készítettünk, és egy kiállítást rendeztünk.

2005-ben Napsugár-táborban voltunk

A hagyományos málépogácsát Monóban ma is sütik: 1 liter aludttej, fél liter édes tej, 1 pohár cukor, csipet só, 1 kanál szóda-por, annyi máléliszt, hogy piskóta masszája legyen. Tepsibe töltjük. Csak kemencében sültve lesz igazi íze. Cukrozott tejbe aprítva kitűnő csemege hétköznapiakon.

Összeállította a monói II. és IV. osztály Kátai Annamária tanító néni segítségével.

SZÖTT, HÍMZETT TÖRTÉNELMÜNK

A csángó viselet

Új sorozatunkban a Kárpát-medence színpompás magyar viseleteiről mesélünk.

A régi, falusi közösségben élő emberek nem különbözni, hanem hasonlítani akartak egymáshoz: tárgyaikat és szokásaikat egymáshoz igazították. Hétköznapi vagy ünnepi viseletük is csak életkoruk, nemük, foglalkozásuk, vagyonosságuk, ügyességük és szerepük szerint tért el a másiktól.

Moldvában a Szeret és mellékfolyói mentén több faluban magyar katolikus csángók élnek. Főfoglalkozásuk a kukorica- és szőlőtermesztés. A csángók régebb kendent is természetek, amiből vásznat szőttek. Ebből maguk szabták és varrták alsóruháikat. Felsőruháikhoz a gyapjút a románoktól szerezték be.

A nők lábszárközepig érő *csángós* ingüket madzaggal, *bezáróval* ráncolták a nyakukra.

Az ing *csupáját* (mellét), külön szabott *vállát* és *ujját*, meg a kettő közötti *szedését* gazdagon hímezték. Alsótestükre fekete, elején színes csíkos (*virágos, csokros*) lepelszok-

nyát, *karincát*, régi magyar néven *kerekítőt* tekertek. Ezt két öv: alulról a szélesebb *ő*, felülről a keskenyebb *bernéc* rögzítette. A bernécbe hímes *servetet* (zsebkendőt) tűztek. Vállukról színes csíkos gyapjútarisznya csüngött. *Kerpával* (szőtteskendő) bevont, karikára font kontyukat hosszúkas pamut vagy *borándzsik* (hernyóselyem) *kendezővel* főttek. Nyakukat több sor *gyöngy* ékesítette.

A férfiak vászon- vagy posztógyátját galléros, kézelős, övvel átkötött *hosszúing* takarta.

Vastag ruhadarabjaikat, a *szoknyát* (posztó kabát-féle), a hímezett bőrbundákat: *kozsókot* és *keptárt* (mellényt) és a férfiak *kalapját* mesterek készítették. Régi lábbelijük, a *bocskor* helyett régóta boltból vásárolt cipőt hordanak.

A csángó viselet több kelet-európai nép: magyarok, románok, bolgárok, lengyelek, ukránok közös hagyatéka.

A gyimesi csángó viselet rokon a moldvaival, de sok részletben el is tér tőle.

CSOMA GERGELY és
VÁRADI PÉTER PÁL fotói

Hol volt, hol nem volt, volt egy régi-régi világ, amikor szállt az ének, a mese szájról szájra. De a bölcseséget, a tudást is szájról szájra adták. Akkor még nem voltak könyvek, hogy papírra vessék a tudományokat, továbbadták azokat az édesapák, édesanyák a gyermekeiknek, nagymamák, nagytaták az unokáiknak. Hasonlóan hagyományozták az idősebbek a fiatalokra a farsang, a húsvét, a pünkösöd, az aratás, a szüret, a kántálás, a regöles szokásait. Ennek a sok évezredes, értékes tudásnak az egyik ága a gyógyító tudomány volt. Erről fogok mesélni nektek.

Minden időben gyógyítottak a táltosok, az öreg anyókák, a nagymamák, édesanyák, a bábaasszonyok, csonttrágya emberek, mert ismerték a betegségek okát, minden csínját-bínját, s ismerték a természetet is. Tudták, hogy milyen bajra milyen gyógyfű a jó. Fűben-fában orvosság, mondták, és ez igaz, mert a gyógynövényekben szelíd gyógyszer van, amely nem árt a májnak, a vesének, a gyomornak, és természetesen gyógyít. De gyógyítottak ételekkel is, almával, csipkebogyóval, áfonyával, tormával, fokhagymával, vörshagymával, paprikával, káposztával, krumplival, ecetes vízzel. S a szép anyatermészet elemeivel: a hegyi levegővel, a napfényvel, a napmeleggel, de a tűzme-

BERNÁD ILONA

FŰBEN-FÁBAN ORVOSSÁG

GYÓGYÍTÓ HAGYOMÁNYUNK

Gyűjtsetek nálatok használt népi gyógymódokat, és küldjétek el nekünk. Kérdezhetek is Ilona nénitől. Havonta könyvvél jutalmazunk.

Kakukkfű

Ti hogy hívjátok, mire használjátok?

leggel is. A földből felbuggyanó gyógyvízzel, gyógyforrással, azt megitták, fürödtek benne. Az agyaggal, a palával, az iszappal, azt vízzel összevegyítették, és a gyerekekre kenték, ha megcsípte őket a darázs, méhecske, de akkor is, ha eltört, megrepedt a csontjuk.

És hajdan, de ma is orvosolnak minket édesanyáink, nagymamáink szép szóval, vigasztalással, szeretettel, dédelgetéssel, gondviselő odafigyeléssel.

A mesékben igazság van... és gyógyítás. Szélkötő Kalamona varázsmeséjében Rontó, a mesehős édesanyja gyógyfüves fürdővel gyógyítja meg a király kisebbik fiát. Lúdas Matyi is fürdőt rendel,

s gyógyfüvekért, „száz erdei dudváért” szalasztja szét a szolgákat, hogy másodszor is megverhesse Döbrögít. A moldvai csángók (akik megőrizték legrégebbi népdalainkat, balladáinkat, gyógyító imádságainkat) „mindenféle dudókból – kakukkfű, kamilla, cickafark, útilapu, körömvirág, csalán, vadcsombor, fekete nadály – főzött feredővel” gyógyítják a kisbabákat, gyerekeket, felnőtteket, ha fáj a hasuk, ha megfáznak.

Én mindezt többször kipróbáltam, tőle meggyógyultam. Akkor is segített rajtam, amikor fáradtan hazaérkeztem egy-egy kirándulásról hosszú gyaloglás után.

Ti is alkalmazhatjátok e gyógyító tudományt.

BERSZÁN ISTVÁN

MEDVE TANÍTÓ BÁCSI

Bundafüles Subanagyot gyermekkacaj, énekhang és száraz ágak reccsenése zavarta fel a déli szunyókálásból. A hőség elől mindig rejtegetnie kellett a bundáját, ezért szokott ilyenkor a sűrű hűvös homályába húzódni, ahol háborítatlanul emlékezhet és álmodozhat, míg alkonyba nem száll a nap. Most azonban nem tudott odafigyelni az emlékeire meg az álmaira, mert egy zajos világ szétröppenő üzenetei mindegyre a bundafülebe akadtak. Várta, várta, hogy mikor szűnik már meg a zenebona, de aztán mégis a kíváncsisága győzött, s rászánta magát, hogy kikémleli a dolgot.

A közeli tisztáson tarka sáttortábor fogadta. Úgy futkároztak benne és körülötte a gyerekek, mint a hangyák: ki-be bujkáltak a ponyvák alatt, hol eltűntek az erdőben, hol meg előbukkantak virággal, taplóval, készen talált farkadokkal és -lándzsákkal a kezükben. Nevettek, sivalkodtak, csattogtatták a fegyvereiket.

A sátrak melletti rönkpadokból és rönkasztalokból, no meg a nagy fekete táblából, melyet két egymás mellett nőtt fenyőtörzsre szereltek, Bundafüles hamar megértette, hogy ez bizony nem más, mint egy erdei iskola.

Úgy elbámult a zsibvásáron, hogy észre sem vette a lassan köréje lopakodó gyerekeket. Csak akkor ocsúdott fel, amikor kórusban rázendítették:

– Medve-tanító-bááá-csi!

Szaladt erre a tanító néni is a konyhasátorból, és kéztördelve üdvözölte a vendéget.

– Jaj, Subanagy úr, de jó hogy idetalált. Én már alig bírok ezzel a zsák bolhával. Reggel nem akarnak megmosdani, természetismeret órán nem figyelnek, este pedig nem akarják megenni a túróspuliszkát, pedig már fogytán az élelmünk, s nem igen készíthetek egyebet.

– Jól van – mondta Bundafüles a gyerekekre sandítva –, ha azt akarjátok, hogy holnap én legyek a tanító bácsi, reggel jókor mindenki le-

gyen ott a pataknál, mert első órán arról tanulunk, hogy miként foghatunk halat pusztámanccsal. Ha nem lesztek ott idejében, én bizony odébb állok. Nagy ez a rengeteg, akad benne még erdei iskola.

Azzal egy szempillantás alatt eltűnt a sűrűben.

A tanító néni nagy meglepetésére vacsora után mindenki gyorsan lefeküdt, nehogy későn ébredjen reggel.

– Pity, pity – csodálkoztak a korai pintyek is másnap a patak menti fákon –, hogy keltek fel ma ilyen jókor ezek az álomszuszékok, akiket eddig csak a ponyvára tűző nap tudott rábírní, hogy kibújjanak a sátraikból?

Bundafüles már ott állt a patakban, és fojtott hangon magyarázni kezdett a tágra nyílt szemű, csendben fülelő tanítványoknak:

– Így ni, lassan lépünk a vízben, hogy el ne ijesszük a zsákmányt. A felszín alatt sötétlő nagyobb köveket figyeljük, nem lóg-e ki alóluk valahol egy-egy lengő uszonyú halfarok. Ni csak, nézzétek azt a moszatokkal benőtt követ! Az alól bizony kikandikál valami, ami csak úgy tesz, mintha vízben lengedező moszat lenne. Ha jobban megnézik, ti is láthatjátok, hogy nem moszat ám az, hanem egy kő alá húzódó pisztráng kint felejtett farokuszonya.

A gyerekek közül ekkor már többen is lehúzták a cipőjüket, s ott álltak Bundafüles mellett a vízben, hogy jobban lássanak.

– Most figyeljete! – folytatta a tanító bácsi. – Lassan magasra emeljük a mancsunk, odahajlunk a lengő farok fölé, és hopp, lecsapunk a zsákmányra!

Nagyot csobbant a súlyos mancs, s a friss víz a halászok arcába szökött. Mire letörülték, Bundafüles tanító bácsi ismét magasra emelt mancsában ott ficánkolt egy jókora pisztráng. Akkor már a nap is kukucskált a gyermekfejek mögött: a reggeli fény megcsillant a hal szivárványos pikkelyein.

Bundafüles úgy tett, mintha véletlenül elszalasztaná a ficánkoló, síkos halat, az pedig – a körülálló segédek nagy döbbenetére – visszacsobbant a patak éltető vizébe.

Nosza, elkezdődött a hajtóhalászat. Csapkodtak a gyerekmancsok a vízben, s csorogtak a patyolat cseppek a maszatos arcokon. Mire a tanító néni ásítózva előkerült a sátorból, s elin-

dult a patak fe-
le, csupa frissen
mosdott, pirosposz-
gás gyerekekkel találko-
zott az ösvényen. Igaz,
hogy halat ma még nem si-
került fogniuk, de a medve
tanító bácsi azt mondta, hogy a
halászhoz sok gyakorlatra van
szükség, s aki egyetlen reggel sem mulasztja
el megpróbálni, annak előbb-utóbb biztosan
sikerülni fog.

Reggeli után a gyerekek ímmel-ámmal ül-
tek be a padokba a komoran sötétlő tábla elé,
s mindegyre a körülöttük levő végtelen játszó-
tér felé kacsintgattak. Bundafüles ugyanolyan
jól látta ezt is, mint a kő alól kikandikáló hal-
farkat, ezért úgy állt eléjük, hogy eltakarja a
tábla feketeségét, és azt mondta:

– Az erdei iskolában a természetismeret
óra olyan, hogy minden gyerek azt csinál, amit
akar, s a tanító bácsinak kell figyelnie.

Bezzeg, hogy tetszett ez a tanítványoknak!
Felugráltak a padokból, s mindenki akart mu-
tatni valamit a tanító bácsinak. Az egyik azt,
hogy fel tud mászni a göcsörtös bükkfára, a
másik azt, ahogy ágakból kunyhót épít. A har-
madik eltakart arccal hunyt egy nagy fenyő
törzsénél, hogy jól bújjanak el a gombák, aztán
elindult, hogy megkeresse őket. A negyedik
vadnyomokat mutatott egy kotorék előtt a pu-
ha földön, az ötödik egy apró madarat, amely
föl-alá szaladgált a magas törzseken. A hatodik
elmesélte, hol ugrott át a mókus egyik fenyő-
ről a másikra, és azt is, hogy ő úgy látta, mint-
ha nem is ugrana, hanem repülne. A hetedik
nagy, furcsa szarvat talált a bokrok között, s
odavezette a tanító bácsit, hogy megmutassa.

Bundafüles mindenkit meghallgatott, és
mindenkivel elment mindenüvé. Közben pe-
dig elmagyarázta, hogy fára mászáskor mindig
csak egy mancs lehet a levegőben, miközben
három kapaszkodik. Az ágkunyhónál megmu-
tatta, hogyan lehet az összeállított vázra úgy
aggatni a fenyőgallyakat, hogy az eső se verjen
be a szállásra. A gomba-bújócskában azt is
megtanulták, hogy a mérges gombák hogyan
álcázzák magukat ehetőnek, és miről lehet
felismerni őket. A borz nyomát is megkülön-
böztették a rókaétól, a vadmacskáét pedig a

hiúzétól. Kiderült,
hogy a fákön föl-le kúszó,
pici madarat fakusznak hív-
ják. A mókus pedig azért keltette a
repülés képzetét, mert vitorlázás közben
szárnyként használja a farkát. Hogy csodálko-
zott az, aki a szarvasagancsot találta, hogy a
szarvasoknak minden évben ilyen hatalmas
fegyverük nő, amit a csata után aztán békésen
elhullajtanak. A természetbúvárok aztán egy-
másnak is beszámoltak mindenről, amit felfe-
dezték.

Estefelé a tanító néni aggódva vallotta meg
Subanagy tanító úrnak, hogy most már tény-
leg nem maradt más az éléstárban, csak pulisz-
kaliszt meg túró.

– Seбай – válaszolta Bundafüles. – Magács-
ka főzön egy kondér mentateát, a többit csak
bizza rám.

Azzal a konyhasátornál termett, s ott tüs-
ténkedett az est leszálltaig, vidáman fütyörész-
ve. Az odasomfordáló kíváncsiskodóknak azt
súgta a fülebe, hogy ma este a messze földön
híres erdei sajtorta lesz a vacsora. Persze,
hogy hamar elterjedt a hír, s mindenki tarto-
gatta a hasát a különleges, még sohasem kós-
tolt csemegére.

Bundafüles a megkevert puliszkából kerek
lapot formált a nagy fatálon, aztán ráhúzott egy
réteg finom zsíros túró. Erre következett a
második tortalap, aztán megint a krém, míg-
nem egész bábeltorony lett a sok emeletből.
Amikor elkészült vele, fényes áfonyalevelek-
kel díszítette a tetejét, s gyertyákat állított kör-
ben a peremére.

Akik aznap este a táborban vacsoráztak, az-
óta már apukák és anyukák lettek, de még ma
is emlegetik az erdei sajtorta és a mentatea
csodálatos íz-harmóniáját. A kislányaiknak és kis-
fiaiknak pedig nagyszerű történeteket me-
sélnek a hajdani, felejthetetlen erdei iskoláról.

2007 – Árpád-év

Árpád fejedelem szobra a honfoglalás milleniumi emlékművén, a budapesti Hősök terén

pítója az Árpád-házi szent dinasztíának, amely 819 és 1301 között 28 uralkodót adott a magyar nemzetnek.

A vérszerződést követően, 894 táján Álmos az ősi törvény szerint feláldozta magát, hogy szent ereje átszállhasson fiába, Árpádba.

Az ő vezetésével 1111 évvel ezelőtt őseink teljes egészében birtokukba vették a Kárpát-medencét, mégpedig súlyos ütközetek nélkül. Ennek egyik magyarázata a Tarihi Üngürüşz (török krónika) adata, mely szerint itt magyarul beszélő rokonokat találtak. Anonymus megemlíti a székelyeket, akik Árpád elé mentek, és csatlakoztak hozzá.

Anonymus elmondása szerint Árpád fő szálláshelyül Csepel szigetét választotta, majd birtokba vette Attila király városát, ahol fényes ünnepekre került sor. E város pontos helyét sajnos nem ismerjük.

1100 éve, 907 nyarán 120 ezer fős nyugati sereg vonult fel a Duna mindkét partján és hajóhaddal a Dunán azzal a céllal, hogy elűzzék innen a magyarokat. A pozsonyi csatában a 40.000 főnyi magyar sereg az ellenséget teljesen megsemmisítette.

Árpád vezér nagy árat fizetett a győzelemért: három fia életét vesztette a csatában, ő is súlyosan megsebesült, és még abban az évben meghalt. De 123 évig idegen katona nem merte a lábát magyar földre tenni.

Ha nincs ez a győzelem, nincs Szent Istváni Magyarország. Ez a diadal a Kárpát-haza valódi születésnapja. Nemzeti ünnepünk kellene hogy legyen.

**Majláty Bence
Kristóf rajza,
Budakeszi,
Magyarország**

Anno 2007. július havának 10 napján megnyitotta kapuit a Napsugár tábor. A tisztelt meghívottak bevonultak a várba. Ki gyalog, ki vonaton, ki hinton érkezett.

A Séra-kúriába majd a struccfarmra látogatott a vár apraja-nagyja. Itt a hölgyek díszes tollakat kaptak kalapjukba meg legyezőjükbe.

A szerda esti zuhanyozásról az égiek gondoskodtak.

A lovagok elkészítették a harchoz szükséges kellékeket, mármint a lovakat, ha netán betörnének a törökök.

Az udvari szakácsok ma is pompás vacsorával kényeztették a vár népét.

Az alattvalók addig mulatoztak, amíg az előjárók a kupakolásból meg nem érkeztek.

II. Ferenc maga vezette népét az közeli rétre, ahol is az drága életet szemenként ragacsra halmozva faliképet készítettünk.

Az illyefalvi NAPSUGÁR-tábor

Szívünkön kívül honlapunk
(www.napsugar.ro) őrzi az együttlét örömet. Íme néhány kép és krónika-morzsa:

Magától gördülő, bűzös füstöt okádó ördögszekérbe préselődött az udvar népe, úgy érkezünk meg Sepsiszentgyörgyre.

Az tömény kultúra után

hódolhattunk egy-egy tölcsérbe fagyott édes lénék.

A vár népe napról-napra álmosabban ébred. A király sem tudott aludni a saját horkolásától.

A délutáni verseny során az urak vadászatra indultak, a hölgyek meg finomakat sütöttek.

A jelmezbálra az udvari varázsló mindenkit mássá változtatott. A fenyő verse:

Illyefalva várának kerek udvarában

Elég sok évig szomorúan álltam.

Isten ezt látván nekem kegyelmezett,

Ideküldött egy vidám gyermeksereget.

Azóta a várból nevetés hallatszik,

Ének, vers és játék minden nap elhangzik.

Én sem vagyok többé szomorú és árva,

És ide is eljöttem ma a jelmezbálba.

**Latkay Mária
Zenaida, Brassó**

Mesélj a kiskorodról! –

ez a címe idei

Irkaferka pályázatunknak.

Kérd meg a családodat, meséljen: milyen voltál, miket műveltél kiskorodban, aztán írd, rajzold le nekünk is. Januárig küldd el pályamunkádat, hogy a májusi Napsugárban megjelenhessen. A legügyesebbeket értékes könyvvel jutalmazzuk.

Mikor belépek az iskola kapuján, mintha egy nagy-nagy tó előtt állnék. Gondolkodom, hogy keljek át rajta? Nézelődöm, hát kiálló köveket látok a tóban.

– Ha piros kőre ugrasz, és átugrod a feketét, nagyon jó minősítést kapsz – szólalt meg egy hang.

A távolban fényt láttam. A hang újra szólt:

– Az a fény az út vége. Ott egy fotel vár, hogy megpihenj. Aztán egy újabb út tárul eléd.

Valaki megérinti a vállamat:

– A földbe gyökerezett a lábad? – kérdezte kedvesen a tanító néni. – Gyere, kezdjük a tanévet!

Lazsádi Anna, Marosvásárhely

Csog Szende, Magyarhermány

Jaj, de jó az iskola,
Alig várom
minden reggel újra,
Hogy induljak már el oda.
Ott sok jót hallok,
És sok mindent felfogok,
Ha ügyesen tanulok.

Én imádok oda járni,
Sok baráttal találkozni,
Szeretem a szünetet,
Mert akkor jót pihenek.

Szilveszter Eszter, Kibéd

**Markos Norbert,
Gyergyószentmiklós**

Volt egyszer, hol nem volt, élt egy szomorú boszorkány. Azért volt szomorú, mert nem tudott valami jól varázsolni. Ha teknősbékát akart, csak béka sikerült, ha sündisznót akart, hiányoztak a tüskéi, a szarvasbogárnak meg a szarvai. Azért nem tudott jól varázsolni, mert kicsi korában gyakran lógott a boszorka-suliból. Gondolta, elmegy a bölcs boszorkányhoz, hogy adjon neki még egy kis varázserőt. El is indult, de sajnos a seprője nem működött, ezért kénytelen volt gyalogolni. Jó sokára rátalált a bölcs boszóra, aki nem sokat teketóriázott, egyből visszaküldte az iskolába, hogy tanulja meg alaposabban a boszorkánymesterséget.

Azóta is a varázsigék bemagolásával kínlódik a mi boszink, hogy a béka „csiribá”, a teknősbéka „csiribi”.

Ha nem akartok ti is hasonlóan járni, tanultok meg alaposan a leckét!

Ianoş Abigél, Szatmárnémeti

Balogh Hunor Benjámin, Brassó

Györfi Szidónia, Marosvásárhely

Az elsősök roppant izgatottak, a nagyobbak közül sokan sajnos már nem várják a sulit. Mindenki összegyűl az udvaron. A nyolcadikosok virágkaput emelnek az elsősöknek a tanároknak szánt virágokból. Aztán az osztályok bemennek a termekbe, és a tanító néni megbeszéli a szülőkkel és a gyerekekkel, hogy mi szükséges az iskolában.

Ilyen a marosvásárhelyi 2-es Iskolában az iskolakezdés. **Gálfi Ágota Beáta**

Ha tanító néni lennék, nagyon igazságos, gyermekszerető, kedves és jóságos volnék. A gyerekek szeretnek majd engem és a tanulást. Az osztályban vidámság és mókázás uralkodna. Szerintem a tanulás akkor a legeredményesebb, ha játékosan tanulunk. Szeretnék jó tanító néni lenni, mert szeretem a gyerekeket, és szeretnék arcukra vidámságot varázsolni a jó jegyekkel.

Kósa Klaudia, Csíkszentdomokos

Én Judit vagyok,
Kicsit gőgös vagyok,
Tudok korcsolyázni,
És egy kicsit pofázni.
Kedves gyerek vagyok,
Sokat tanulok,
Hátamon a táska,
Megyek iskolába.

**Gál Judit,
Gyergyóalfalu**

Ördög Patrícia, Csíkdánfalva

Csabai Adrienn, Marosvásárhely

Nem vagyok én sem író, sem költő,
nem vagyok én ló, sem a nyakán csengő.
Nem vagyok én vadász,
sem puská a kezében,
nem állok én a királynő kegyében.
Nem vagyok én csak egy lány a könyvtárban,
nem túl menő a mai világban.
Nem vagyok én tudós vagy csillagász,
mint mondtam,
nem vagyok valami nagy ász.

Másody Lilla, Kolozsvár

**Gyűjtsétek a bélyeget,
hogy tábort vagy ajándékot nyerjete!**

**Vágjátok ki, és
ragasszátok
nevetek mellé a
gyűjtőlapra.**

E lapszám támogatói:

Címlap: Kószabósza Japánban

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE főszerkesztő, MÜLLER KATI képszerkesztő. Arculatterv: KÖNCZEY ELEMÉR. A szerkesztőség postacíme: 400446 Cluj, Str. L. Rebreanu, nr. 58./28., C.P.137. Telefon/fax: 0264/418001. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: naps.sziv@napsugar.ro Honlapszerkesztő: KOMÁROMY LÁSZLÓ; www.napsugar.ro A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001 B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622 Készült a kolozsvári TIPOHOLDING Rt. Nyomdájában. ISSN 1221-7751 Ára 1,9 lej

Hétfő

Szerda

Péntek

NAPSUGÁR
ÓRAREND

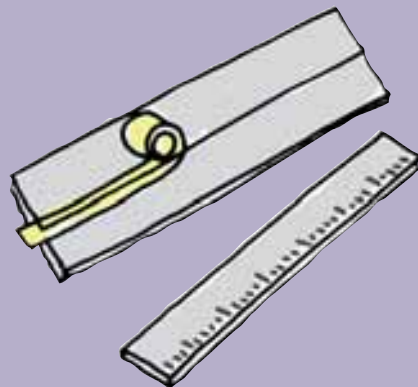
Kedd

Csütörtök

Kaleidoszkóp- órarend

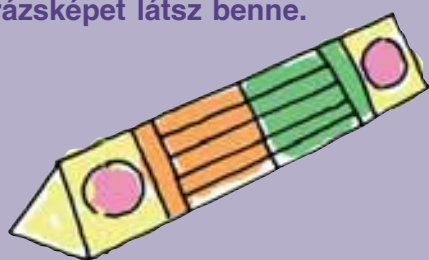
Három egyenes, 25-30 cm hosszú, műanyag vonalzót ragasztószalaggal rögzíts egymáshoz: készíts belőlük háromszög keresztmetszetű csövet.

Műanyag fóliával zárd le az egyik végét, tégy a csőbe színes gyöngyöket, műanyag- vagy papírdarabkákat.

Átlátszó fóliával zárd le a másik végét is, majd az oldalait bovítsd be fekete vagy sötét színű papírral (ha nincs, a fehér is megteszi). Ha belekukucskálsz, és közben forgatod, színes varázsképet látsz benne.

Végül vágd ki, írd meg az órarendet, és ragaszd rá a kaleidoszkópra.